

Hatvanegy év után ismét Mágnás Miska Szabadkán

Szirmai Albert-Bakonyi Károly-Gábor Andor: *Mágnás Miska*
(Szabadkai Népszínház, rendező Mezei Zoltán)

Hogyan csábítsuk be a nézőt a színházba? Milyen darabot tűzzünk műsorra ahhoz, hogy a közönség szélesebb rétegét szólíthassuk meg? Melyik az az előadás, amely alkalmas lehet arra, hogy szóljon a ma emberéhez, miközben szórakoztat és nevettet? Ezekre a kérdésekre kereshette a választ a szabadkai Népszínház Magyar Társulatának igazgatója, Mezei Zoltán, amikor kiválasztotta és megrendezte a *Mágnás Miska* című zenés vígjátékot. Merész lépés egy ilyen ismert magyar klasszikushoz nyúlni, mert a budapesti Király Színházban 1916. február 12-én megtartott ősbemutató óta – amelyben Király Ernő (Baracs), Lábass Juci (Rolla), Fedák Sári (Marcsa) és Rátkai Márton (Miska) szerepelt – számos színházi feldolgozást láthattunk, és ha mégsem, akkor az 1949-ben készült Keleti Márton-féle filmmel – amelyben Sárdy János (Baracs), Németh Marika (Rolla), Mészáros Ági (Marcsa), Gábor Miklós (Miska), valamint Latabár Kálmán (Pixi) és Latabár Árpád (Mixi) brillírozott – biztosan találkoztunk már. A darabválasztás merész döntés azért is, mert a társulatnak tánc- és énektudás tekintetében fel kellett nőnie a feladathoz. Ugyanakkor a *Mágnás Miska* bemutatásával annyira nem lehet mellényúlni. A jól bevált recept, a szerethető figurák, a komikus jelenetek, az ironikus ábrázolásmód és főképpen a közismert, népszerű dalok (vers-, illetve dalszöveg Gábor Andor, zene Szirmai Albert) magával ragadhatnak bennünket akkor is, ha imitt-amott döcög vagy leül az előadás, és ha a látványvilág (a díszlet, a jelmez, a koreográfia) elmarad attól, amit egy operettől általában elvárunk. Nagyot tévedni nem lehet – gondolhatta magában a rendező –, és 2012 karácsonyára meglepte a szabadkai közönséget ezzel a zenés örökzölddel.

A szabadkai Népszínház másodszer vitte színre a *Mágnás Miskát*. Először 1951. november 13-án mutatták be Garay Béla rendezésében, a főbb

szerepekben Dragutin Margetiçtyel, illetve Bodrogi Lajossal (Baracs), R. Fazekas Pirivel (Rolla), Sz. Cseh Máriával (Marcsa) és Gyapjas Istvánnal (Miska). Az előadást 34 tagú zenekar és 16 tagú kórus kísérte, a karmester Bermel Miklós volt. A *Mágnás Miskát* tizennyolcszor játszották az ötvenes évek elején, a feljegyzett adatok szerint összesen 10 503 néző látta.

A 2012 végén bemutatott *Mágnás Miska* minden bizonnyal szerényebb (anyagi) körülmények között valósulhatott meg Szabadkán, mint 61 évvel korábban. A zenekar most már csak nyolctagú, karmester nincs, hagyományosan vett kórus sem gazdagítja az előadás hangzásvilágát, a háttérszereplőkből (cselédek, grófok és grófnők) is csak tizenegy van. A színpadon visszafogott, egyszerű, mozgatható a díszlet, a színészek csinos, de semmiképpen sem fényűző jelmezek láthatóak. Ilyen körülmények között nem könnyű létrehozni egy nagyszabású produkciót az operett műfajában. Ennek ellenére érzékelhető volt az alkotók igyekezete, hogy csapatként szerettek volna dolgozni a cél érdekében, és beleadni mindent, amit tudnak. A Miska szerepét játszó Mácsai Endre mozdulatai tele voltak lendülettel, és jól illettek az általa megformált figurához. Egy lovászegénynek így kell viselkednie, és úgy kell beszélnie, ahogyan azt Mácsai tette a színpadon. Pámer Csilla, aki a darabbeli párját, Marcsát, a cselédlányt alakította, jól kiegészítette a játékát, és őszintének hatott. Elragadó párost alkottak, a közönség észrevehetően szerette őket. A másik pár, Baracs mérnök úr és Rolla grófkisasszony, azaz Kovács Nemes Andor és Nagyabonyi Emese kettőse is jól mutatott, bár a játékuk kevésbé volt szenvedélyes, a kettejük közötti feszültséget és vágyat szívesen láttam volna vehemensebbnek. Kárpótolt viszont, hogy hallhattam Kovács Nemes Andort énekelni. Az ő hangja az előadásban úgy tölti be a termet, mint senki másé. Rolla grófkisasszony szüleit, Korláthy grófot és Stefánia grófnőt Csernik Árpád és Körmöci Petronella formálta meg. Mindkettejük játéka, gesztusai és hanghordozása elnagyoltan finomkodó volt, amivel a rendező a gazdag nemesek sznobizmusát és felsőbbrendűség-érzetét kívánta ábrázolni. Csernik Árpád meggyőzően alakítja a beképzelt, öntelt gróf figuráját. Beszédmódja hiteles volt, illett a szerepéhez, az abben rejlő humort pedig jó érzékkel keltette életre. A kifigurázott, karikírozott nemeseket, Pixi és Mixi grófot Baráth Attila és Szőke Attila alakította. Poénjaik és a figurájukból adódó komikum általában véve célba talált a közönségnél, de a filmbeli Latabár Árpád–Latabár Kálmán-kettős játékát nem közelítették meg. Más feldolgozásokban kényszeresen lopott a nagymama, ebben az előadásban viszont kerek székbe ültették. Szerepében Sziráczky Katalint láttuk. Ő a nemesi család legidősebb tagja, aki tisztában van világuk önteltségével és nevetséges voltával, ezért időnként

görbe tükröt tart a mágnások elé. Leopold, a komornyik szerepe a filmbeli változatban nem létezik, ebben az előadásban azonban megjelent. A grófi család elvárja tőle a finomkodó, úrias stílust, miközben ő csak Gyuri, egy egyszerű paraszt. A feladat tudathasadásos megnyilvánulásokat vált ki belőle, amiben jócskán találni humort. Ralbovszki Csaba a komornyik szerepét remekül oldotta meg, ő az előadás gyöngyszeme még akkor is, ha mellékszereplőként van jelen a darabban. Ralbovszki különleges arcjátékát öröm nézni. Mindig a kellő időben reagál, pontosan akkor mondja ki a poént, amikor kell. Nem csúszik el, nem hat hamisnak. Játéka külön kis ajándék, amire érdemes odafigyelni.

Az élő zene jól tesz az előadásnak. Az erre a produkcóra alakult nyolctagú színházi zenekart a Garden Quartet vonósnégyes és a színház zenészei, illetve a társulat hangszeren játszó tagjai alkotják. Tolmácsolásukban (a körülményekhez képest) megfelelőképpen szólalnak meg a jól ismert dalok (*Úgy szeretnék boldog lenni, Csiribiri kék dolmány, A nő szívét ki ismeri, Fáj, fáj a szívem, Hoppsza Sári, Cintányéros cudar világ* stb.), és színpadi jelenlétükkel a történethez illő hangulatot teremtenek. A háttérben zajló bál jelenetek is fontosak, tánc nélkül nem élne az előadás. A színészek énektudása viszont a legjobb jóindulattal sem nevezhető kimagaslónak. A *Mágnás Miska* dalait eddig kifejezetten operettre szakosodott színészektől, esetenként operaénekesektől hallottuk. A mostani szabadkai előadásban a dalok ugyan megszólaltak, de az ének középszerű maradt (kivéve Kovács Nemes Andor esetében), mert a szereplők nem képzett hangú operettszínészek.

Habár a történet szempontjából nem annyira lényeges, mégsem tudom szó nélkül hagyni azt a néhány baklövést, amit nem lehet nem észrevenni. Van ugyanis néhány dramaturgiai bukfenc, következetlenség az előadásban. Például a darab egy pontján arra utalnak, hogy valaki már említette előzőleg, a nemesek szagról is megérik a közülük valót. Erről azonban korábban egyáltalán nem volt szó, vagyis olyasmire hivatkoztak, ami nem történt meg. Egy másik előadásban vagy az 1949-es filmben igen, de itt nem. Nem túl szerencsés abban bízni, hogy úgyis közismert a történet, ezért mindenki tudni fogja, mire gondolnak. Gyanítom, hogy a hiba azért csúszott be, mert több szöveggönyt gyúrtak össze, illetve dolgoztak át egygyé, ami persze nem lehetett egyszerű feladat. Mégis úgy gondolom, erre jobban oda kellett volna figyelni, mert kifejezetten zavaró. Hasonló érzésem volt a híres „hátbavágós jelenet”-tel is. Miska pimasz módon hátra vágja Pixit és Mixit, ezzel érzékeltetve fölényét akkor, amikor már a mágnás szerepében tetszeleg. Ez a pimaszság azonban mindig is benne volt a természetében, és a filmből is tudjuk, ez a momentum nem akkor jelenik

meg először, amikor mágnásbőrbe bújik, hanem sokkal korábban. Az előadásban a szereplők közötti viszonyok, a kapcsolatrendszer kidolgozottságával érdemes lett volna többet foglalkozni, mert ezek a fel-felbukkanó humorosnak szánt jelenetek nem érik el a bennük rejlő hatást.

A *Mágnás Miska* örök érvényű történet. Igaz volt a huszadik század elején, igaz volt a második világháború után, és most is az. Az alkotók ezt jó érzéssel ismerték fel. Az előadásban több utalást is találunk a mai kor két jellemző embertípusára: a gazdag, profitorientált, dölyfösen kimért urakra és a szegény sorsú, egyszerű, közvetlen, a napi betevőért robotoló emberekre. A darab által feszegetett társadalmi különbségek most is léteznek, és nagyon is el tudok képzelni egy hasonló tréfát, amit a mai kor Miskája űzne a jelenlegi felső tízezerrel. Csak egy jó mese kell, ami például anyagi haszonnal kecsegtet, és Miskánkat az úgynevezett urak máris befo gadnák, körberajonganák.

Valószínűnek tartom, hogy a vajdasági magyar közönség nagyon hálás lesz a *Mágnás Miskáért*. Ritkán láthat errefelé a néző zenés, táncos előadást, pedig igényli ezt a műfajt. Az operett a magyar kultúra része, akár tetszik, akár nem. Nagyszüleink, szüleink ismerik, szeretik, és a fiatalab bakknak is nyitottaknak kellene lenniük iránta, megtalálni benne az értéket. Az előadás minden bizonnyal több tucatszor lesz látható Szabadkán és – a tervek szerint – Vajdaság más településein is, a tájolásnak köszönhetően. A magyar nyelv, a magyar kultúra ezáltal eljuthat azokra a területekre is, ahol ma már egyre kevesebb magyar szót hallani. A *Mágnás Miska* ebből a szempontból megfelelő választás. Szórakoztat, megnevetet, egy kicsit elgondolkodtat, miközben magyar népies elemeket tartalmaz.

Szirmai Albert–Bakonyi Károly–Gábor Andor: *Mágnás Miska*

Népszínház, Szabadka, Jadran Színpad, bemutató: 2012. december 20-án

Zene: Szirmai Albert

Dalszövegek: Gábor Andor

Librettó: Bakonyi Károly

Az előadás szövegekönyve Békeffy István, Kaszó Elek és Szabó Borbála átdolgozása alapján készült.

Rendező: Mezei Zoltán

Szereplők: Csernik Árpád (Korláthy gróf), Körmöci Petronella (Stefánia grófnő), Nagybonyi Emese a. h. (Rolla grófkisasszony), Sziráczky Katalin (Nagy-mama), Baráth Attila (Pixi gróf), Szóke Attila (Mixi gróf), Kovács Nemes Andor (Baracs), Ralbovszki Csaba (Leopold), Pámer Csilla (Marcsa), Mácsai Endre (Miska), Szilágyi Nándor (Eleméry). További szereplők: Palkovics Anikó, Detki István, Szabó Zoltán (cselédek), Brezovszki Roland, Búbos Dávid, Szakács Tamás (grófok), Raffai Ágnes, Turuc Roxána, Fülöp Tímea,

Orlovy Sztaniszlava, Lányi Nicolette (grófnők).
Zenekar: ifj. Kucsera Géza, Pálfi Ervin, Lakatos Mátyás, Asztalos Alfréd és a
Garden Quartet (Zsiga Pál, Slobodan Stefanović, Tóth Imre, Molnár Viktor).
Jelmeztervező: Cselényi Nóra m. v.
Díszlettervező: Boros Viktória m. v.
Dramaturg: Brestyánszki Boros Rozália
Koreográfus: Táborosi Margaréta m. v.
Korrepetitor: Nemes Nagy Anita m. v.
Zenei vezető: ifj. Kucsera Géza
Munkatárs: Góli Kornélia m. v.
Rendezőasszisztens: Kocsis Valéria
Súgó/ügyelő: Engi Georgina